

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 6Co/55/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4314201374
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 06. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Dagmar Podhorcová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2021:4314201374.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Dagmar Podhorcovej a sudkýň JUDr. Ingrid Doležajovej a JUDr. Marty Polyákovej, v právnej veci žalobcu: T. U., nar. XX. XX. XXXX, bytom XX S. U., O., Q XHX, J., U. W. P. X. a U. W., zastúpeného Záhoráková & Partners s.r.o., so sídlom Bratislava, Krasovkého 13, pracovisko Bratislava, Ventúrska 1, proti žalovanej: T. XXXX, bytom B. J., O. B. P. XX, zastúpenej JUDr. Milenou Štaudnerovou, advokátkou so sídlom Levice, budova ENSECO, o zaplatenie 100 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Levice zo dňa 18. decembra 2019, č. k. 14C/79/2014-129, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e .**

Žalovanej nepriznáva náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu žalobcu a žalovanej priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobou, doručenou súdu prvej inštancie dňa 29. 01. 2014, sa pôvodná žalobkyňa voči žalovanej domáhala zaplatenia sumy 100 eur s príslušenstvom a náhrady trov konania na tom skutkovom základe, že dňa 11. 10. 2010 uzavrel veriteľ N.. Y. Z. so žalovanou písomnú Zmluvu o pôžičke peňazí vo výške 11 600 eur na dobu 40 mesiacov. Žalovaná sa zaviazala splácať túto pôžičku v pravidelne sa opakujúcich 40 splátkach vo výške 290 eur mesačne, vždy najneskôr v posledný deň kalendárneho mesiaca, úhradou na osobný účet pôvodného veriteľa. Žalovaná veriteľovi neuhradila ani jednu splátku, na opakované výzvy veriteľa nereagovala a sama neprejavila vôľu dlžnú sumu vrátiť. Dňa 23. 10. 2012 pôvodný veriteľ Y. Z. uzavrel zmluvu o postúpení pohľadávky vo výške 11 600 eur s pôvodnou žalobkyňou V. L. a dňa 24. 10. 2012 túto skutočnosť oznámil žalovanej. Splátku vo výške 290 eur za mesiac jún 2011 mala žalovaná uhradiť najneskôr do 30. 06. 2011. V zmysle čl. I. ods. 6 Zmluvy si žalobkyňa uplatňovala zmluvnú pokutu vo výške 100 eur, keďže žalovaná neuhradila splátku, vznikla jej dňa 01. 07. 2011 povinnosť na zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške 100 eur a dňa 02. 07. 2011 sa žalovaná dostala do omeškania so zaplatením zmluvnej pokuty a žalobkyňa si týmto dňom uplatnila aj zákonný úrok z omeškania vo výške 9,25 % ročne zo sumy 100 eur od 02. 07. 2011 do zaplatenia a náhradu trov konania. Uznesením zo dňa 09. 10. 2018 pod č. k. 14C/79/2014-66 pripustil, aby do konania vstúpil nový žalobca na miesto doterajšej žalobkyne V. L., a to T. U., nar. XX. XX. XXXX. Žalobou, doručenou Okresnému súdu Levice dňa 17. 02. 2014, vedenou pod sp. zn. 6C/101/2015, sa pôvodná žalobkyňa voči žalovanej domáhala zaplatenia sumy 100 eur s príslušenstvom a náhrady trov konania. Ako uviedla, dňa 11. 10. 2010 uzavrel veriteľ N.. Y. Z. so žalovanou písomnú Zmluvu o pôžičke peňazí vo výške 11 600 eur na dobu 40 mesiacov. Žalovaná sa zaviazala splácať túto pôžičku v pravidelne sa opakujúcich 40 splátkach vo výške 290 eur mesačne, vždy najneskôr v posledný deň kalendárneho mesiaca, úhradou na osobný účet pôvodného veriteľa. Žalovaná veriteľovi neuhradila ani jednu splátku, na opakované výzvy veriteľa nereagovala a sama neprejavila

vôľu dlžnú sumu vrátiť. Dňa 23. 10. 2012 pôvodný veriteľ Y. Z. uzavrel zmluvu o postúpení pohľadávky vo výške 11 600 eur s pôvodnou žalobkyňou V. L. a dňa 24. 10. 2012 túto skutočnosť oznámil žalovanej. Splátku vo výške 290 eur za mesiac august 2012 mala žalovaná uhradiť najneskôr do 31. 8. 2012. V zmysle čl. I. ods. 6 Zmluvy si žalobkyňa uplatňovala zmluvnú pokutu vo výške 100 eur, keďže žalovaná neuhradila splátku, vznikla jej dňa 01. 09. 2012 povinnosť na zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške 100 eur a dňa 02. 09. 2012 sa žalovaná dostala do omeškania so zaplatením zmluvnej pokuty a žalobkyňa si týmto dňom uplatnila aj zákonný úrok z omeškania vo výške 8,75 % ročne zo sumy 100 eur od 02. 09. 2012 do zaplatenia a náhradu trov konania. Okresný súd Levice uznesením zo dňa 09. 10. 2018 pod č. k. 6C/101/2015-63 pripustil, aby do konania vstúpil nový žalobca na miesto doterajšej žalobkyne V. L., a to T. U., nar. XX. XX. XXXX. Súd prvej inštancie uznesením zo dňa 27. 08. 2019 rozhodol o spojení oboch uvedených konaní na spoločné, ktoré sa vedie pod sp. zn. 14C/79/2014.

2. Rozhodnutie právne oprel o ust. § 3 ods. 1, § 39, § 41, § 544 ods. 1, 2, § 657 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“). Vykonaným dokazovaním mal preukázané, že právny predchodca žalobcu ako veriteľ a žalovaná ako dlžníčka uzavreli dňa 11. 10. 2010 Zmluvu o pôžičke peňazí vo výške 11 600 eur na dobu 40 mesiacov. Žalovaná sa zaviazala splácať túto pôžičku žalobkyňi v pravidelne sa opakujúcich 40 splátkach vo výške 290 eur mesačne, vždy najneskôr v posledný deň kalendárneho mesiaca, úhradou na osobný účet pôvodného veriteľa. V zmysle čl. I. ods. 6 Zmluvy sa dlžníčka pri nedodržaní termínu splatnosti ktorejkoľvek zo splátok plne zaviazala zaplatiť veriteľovi zmluvnú pokutu vo výške 100 eur za každú oneskorenú splátku pôžičky splatnú ku dňu jej splatnosti, pričom nárok na vyplatenie zmluvnej pokuty vznikol ihneď na druhý deň po termíne splatnosti každej oneskorenej splátky pôžičky. V bode 7. sa strany dohodli, že v prípade ak dlžník nedodrží termín ktorejkoľvek splátky, stráca výhodu splátok a veriteľ je oprávnený žiadať splatenie celej zostávajúcej sumy naraz. Zvýraznil, že v konaní nebolo sporné, že žalovaná žiadnu splátku neuhradila, v dôsledku čoho právny predchodca žalobcu podaním zo dňa 01. 10. 2012 žalovanú vyzval na úhradu celého dlhu vo výške 11 600 eur do 08. 10. 2012. Súd prvej inštancie zastal názor, že vzhľadom na uvedené mal veriteľ zosplatiť dlžnú sumu už 01. 11. 2010 a aj zmluvná pokuta by mu patrila len za mesiac október 2010 nanajvýš november 2010 za predpokladu, že by sa v konaní preukázalo, že došlo k naplneniu všetkých atribútov zmluvy o pôžičke. V prejednávanej veci si žalobca uplatňoval zaplatenie zmluvnej pokuty za jún 2011 a august 2012, pričom z rozhodovacej činnosti mu bolo známe, že zaplatenie zmluvnej pokuty za ďalšie mesiace si žalobca uplatňuje v početných samostatných konaniach vždy za jeden mesiac. Vzhľadom na uvedené skutočnosti mal za to, že žalobcovi nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty za žalované mesiace nevznikol a navyše berúc do úvahy právny názor Krajského súdu v Nitre vyslovený v totožnej veci pod sp. zn. 5Co/765/2015 nárok žalobcu považoval za nedôvodný aj z dôvodu, že zmluva je nevyvážená z hľadiska práv a povinností strán sporu, teda v rozpore s dobrými mravmi, pretože výška zmluvnej pokuty predstavovala až 34 % dlžnej sumy, je teda neprimerane vysoká, preto v časti dohodnutej zmluvnej pokuty podľa § 39 v spojení s § 41 OZ ju považoval za neplatnú.

3. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania právne oprel o ust. § 255 ods. 1 CSP a v konaní úspešnej žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania proti neúspešnej žalobkyňi v plnom rozsahu.

4. Proti tomuto rozsudku súdu prvej inštancie podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca, domáhajúc sa jeho zmeny a vyhovenia žalobe. Odvolanie odôvodnil odvolacím dôvodom podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP. Vyjadril nesúhlas so závermi súdu prvej inštancie a mal za to, že súd prvej inštancie nesprávne interpretoval zákonné ustanovenia týkajúce sa úpravy inštitútu zmluvnej pokuty, ako aj inštitútu ochrany dobrých mravov. Zvýraznil, že z formálneho hľadiska dohoda o zmluvnej pokute uvedená v čl. I bod 6 zmluvy o pôžičke splnila zákonom predpísané náležitosti (ustanovenia § 544 Občianskeho zákonníka), bola uzavretá písomne, bola v nej určená výška zmluvnej pokuty, resp. spôsob jej určenia a taktiež v nej bol uvedený prípad porušenia (porušenie zmluvnej povinnosti), pre ktorý sa zmluvná pokuta dojednála. Z ustálenej judikatúry vyplýva, že výšku zmluvnej pokuty je možné určiť jednorazovo pevnou sumou, prípadne v percentách, či zlomkom ceny alebo aj ako sumu, ktorá sa môže určitým spôsobom opakovať. Maximálnu výšku zmluvnej pokuty Občiansky zákonník neurčuje, dohoda o jej výške je výlučne na zmluvnej vôľe a dohode zmluvných strán. Mal za to, že dojednanie o zmluvnej pokute musí spĺňať náležitosti platného právneho úkonu podľa § 37 a nasl. Občianskeho zákonníka, avšak neprimeranosť jej výšky neznamená absolútnu neplatnosť takto dohodnutej zmluvnej pokuty. V občianskoprávných vzťahoch neprimeranosť výšky zmluvnej pokuty je predpokladom aplikácie moderačného oprávnenia súdu podľa § 545a Občianskeho zákonníka spočívajúcej v znížení uplatnenej zmluvnej pokuty, ktoré právo súdu priznala novela Občianskeho zákonníka č. 568/2007 Z. z. (z

prechodných ustanovení tohto zákona vyplýva, že ustanoveniami tohto zákona sa spravujú aj právne vzťahy vzniknuté pred 1. januárom 2008). Ohľadom výšky dohodnutej zmluvnej pokuty, ktorá v danom prípade bola dohodnutá pevnou, pravidelne sa opakujúcou sumou, mal za to, že takto určený spôsob určenia výšky zmluvnej pokuty nie je v rozpore s obsahom alebo účelom zmluvnej pokuty, ale ani so zásadou dobrých mravov a to aj v kontexte skutočnosti, že pôžička nebola dojednaná ako úročná a účelová. Zmluvná pokuta v čase jej dojednaní plnila len úlohu zabezpečovaciu (preventívnu) a pokiaľ by dlžník nekonal v rozpore so základnou zásadou spočívajúcou v riadnom a včasnom plnení záväzku, k uplatneniu jej kompenzačnej a sankčnej povahy by nedošlo. Prezentoval názor, že ak súd prvej inštancie dospel k záveru, že dohodnutá výška zmluvnej pokuty bola v rozpore s dobrými mravmi, potom neprimeraná výška zmluvnej pokuty mohla byť len dôvodom pre aplikáciu ustanovenia § 545a Občianskeho zákonníka, teda bola by dôvodom pre jej zníženie. Poukázal per analogiam na judikatúru v obchodno-záväzkových vzťahoch - rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. 03. 2006, sp. zn. 1 Obdo V 93/2004, sp. zn. 2Cdo 172/2007, rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 27. 02. 2007. V danom prípade ide o celkovú zmluvnú pokutu vo výške 4 000 eur za omeškanie so 40 splátkami, čo predstavuje jednorazovú sumu vo výške 34 % z dlžnej sumy a v kontexte predčasného zosplatnenia dlhu naraz zase 2 500 eur, čo predstavuje len 22 % z dlžnej čiastky. V tomto smere poukázal aj na rozsudok Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 7Co/341/2017-991 zo dňa 07. 05. 2019, ktorý pri posudzovaní zmluvnej pokuty v celkovej výške 40% z dlžnej sumy dospel k záveru, že takto dohodnutú výšku zmluvnej pokuty nepovažoval za neprimeranú a ani, že by bola v rozpore s dobrými mravmi. Za nesprávny označil aj záver súdu prvej inštancie o tom, že veriteľ mal právo požadovať splatenie dlhu naraz už 01. 11. 2010, a preto by mu patrila zmluvná pokuta len za mesiac október 2010 nanajvyš november 2010, nie však za žalované obdobie. Uviedol, že táto argumentácia súdu prvej inštancie je v príkrom rozpore s ustanovením § 565 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého: „Ak ide o plnenie v splátkach, môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, len ak to bolo dohodnuté alebo v rozhodnutí určené. Toto právo však môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky.“ Z citovaného zákonného ustanovenia nijako nevyplýva právo veriteľa „zosplatniť“ dlh len pri omeškaní prvej splátky. Vyplýva z neho len to, že právo veriteľa žiadať zaplatenie celej pohľadávky v dôsledku toho, že nebola plnená iba niektorá splátka je časovo ohraničené a veriteľ ho môže využiť iba do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky. Ak veriteľ toto svoje právo nevyužije do splatnosti prvej, druhej alebo tretej splátky, neznamená to absolútnu stratu tohto práva, ale znamená to, že nevyužitím tohto práva alebo márnym uplynutím lehoty na zaplatenie ďalšej splátky, resp. do jej účinného splnenia, nedochádza k splatnosti celého dlhu, ale platí pôvodné dojednanie o splátkach. Toto právo však veriteľ vždy a opätovne nadobúda (získa), ak sa dlžník dostane do omeškania nezaplatením ďalšej (ktorejkoľvek) splátky. Záverom poukázal na rozpornosť rozsudku súdu prvej inštancie, keď na strane jednej konštatoval, že neprimeraná výška zmluvnej pokuty je absolútne neplatným právnym úkonom a na strane druhej konštatoval, že žalobca nemá právo na úhradu zmluvnej pokuty nakoľko pôvodný veriteľ si nepožadoval zosplatnenie celého dlhu žalovanej naraz pri omeškaní s prvou splátkou. Rozpornosť vnímal v tom, že z odôvodnenia nebolo zrejmé, či mu nárok nebol priznaný v dôsledku toho, že z absolútne neplatného právneho úkonu nemôžu vzniknúť žiadne práva alebo z toho, že síce právo na zmluvnú pokutu mal, ale ho neuplatnil zákonným spôsobom.

5. Žalovaná sa k odvolaniu žalobcu písomne nevyjadrila.

6. Krajský súd v Nitre, ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou stranou v zákonom stanovenej lehote na podanie odvolania (§ 359 CSP § 362 ods. 1 CSP) a zistení, že spĺňa náležitosti § 363 CSP prejednal odvolanie bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP) za splnenie povinnosti ustanovenej v ust. § 219 ods. 3 CSP, a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné, a preto rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

7. Podľa § 387 ods. 1, 2 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

8. Ustanovením § 387 ods. 2 CSP je odvolaciemu súdu daná možnosť vypracovania tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia. Možnosť vypracovania takéhoto odôvodnenia je podmienená tým, že odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožní s dôvodmi rozhodnutia súdu prvej inštancie a to po skutkovej ako aj právnej stránke; ak sa odvolací súd čo i len čiastočne nestotožní s týmito závermi, neprichádza do

úvahy vypracovanie skráteného odôvodnenia. Môže síce doplniť dôvody uvedené v rozhodnutí súdu prvej inštancie, toto doplnenie však nemôže byť v rozpore so závermi súdu prvej inštancie, môže ho iba dopĺňať v tom zmysle, že závery odvolacieho súdu iba podporia odôvodnenie súdu prvej inštancie. Odvolací súd musí odpovedať na podstatné a právne dôvody odvolania a nemôže sa obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplniť ďalšie dôvody.

9. Podľa § 387 ods. 3 CSP, odvolací súd sa v odôvodnení musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

10. Predmetom tohto konania je žaloba právnej predchodkyne žalobcu, doručená súdu prvej inštancie dňa 29. 01. 2014 a vedená pod sp. zn. 14C/79/2014, ktorou sa od žalovanej domáhala zaplata sumy 100 eur s príslušenstvom na tom skutkovom základe, že dňa 11. 10. 2010 uzavrel veriteľ N. Y. Z. so žalovanou písomnú Zmluvu o pôžičke peňazí vo výške 11 600 eur na dobu 40 mesiacov. Žalovaná sa zaviazala splácať túto pôžičku v pravidelne sa opakujúcich 40 splátkach vo výške 290 eur mesačne, vždy najneskôr v posledný deň kalendárneho mesiaca, úhradou na osobný účet pôvodného veriteľa. Žalovaná veriteľovi neuhradila ani jednu splátku, na opakované výzvy veriteľa nereagovala a sama neprejavila vôľu dlžnú sumu vrátiť. Dňa 23. 10. 2012 pôvodný veriteľ Y. Z. uzavrel zmluvu o postúpení pohľadávky vo výške 11 600 eur s právnou predchodkyňou žalobcu, V. L., a dňa 24. 10. 2012 túto skutočnosť oznámil žalovanej. Splátku vo výške 290 eur za mesiac jún 2011 mala žalovaná uhradiť najneskôr do 30. 06. 2011 a v zmysle čl. I. ods. 6 zmluvy si právna predchodkyňa žalobcu uplatnila zmluvnú pokutu vo výške 100 eur, a keďže žalovaná splátku neuhradila, vznikla jej dňa 01. 07. 2011 povinnosť zaplatiť zmluvnú pokutu vo výške 100 eur a dňa 02. 07. 2011 sa žalovaná dostala do omeškania so zaplatením zmluvnej pokuty a právna predchodkyňa žalobcu si týmto dňom uplatňuje aj zákonný úrok z omeškania vo výške 9,25 % ročne zo sumy 100 eur od 02. 07. 2011 do zaplata. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobou, doručenou Okresnému súdu Levice dňa 17. 02. 2014 vedenou pod sp. zn. 6C/101/2015, sa právna predchodkyňa žalobcu voči žalovanej domáhala zaplata sumy 100 eur s príslušenstvom na tom istom skutkovom základe ako v konaní vedenom na súde prvej inštancie pod sp. zn. 14C/79/2014 s tým, že neuhradila splátku vo výške 290 eur za mesiac august 2012, ktorú mala žalovaná uhradiť najneskôr do 31. 08. 2012. V zmysle čl. I. ods. 6 Zmluvy si právna predchodkyňa žalobcu uplatnila zmluvnú pokutu vo výške 100 eur za neuhradenú splátku, pretože dňa 01. 09. 2012 vznikla žalovanej povinnosť na zaplata zmluvnej pokuty vo výške 100 eur a dňa 02. 09. 2012 sa žalovaná dostala do omeškania so zaplatením zmluvnej pokuty, preto si uplatnila aj zákonný úrok z omeškania vo výške 8,75 % ročne zo sumy 100 eur od 02. 09. 2012 do zaplata. Uznesením zo dňa 09. 10. 2018 pod č. k. 14C/79/2014-66 súd prvej inštancie pripustil, aby do konania vstúpil nový žalobca na miesto doterajšej žalobkyne V. L., a to T. U., nar. XX. XX. XXXX. Uznesením zo dňa 09. 10. 2018 pod č. k. 6C/101/2015-63 Okresný súd Levice pripustil, aby do konania vstúpil nový žalobca na miesto doterajšej žalobkyne V. L., a to T. U., nar. XX. XX. XXXX. Uznesením zo dňa 27. 08. 2019 súd prvej inštancie spojil obe uvedené konania na spoločné konanie, ktoré sa viedlo pod sp. zn. 14C/79/2014. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalobu zamietol z dôvodu, že uzavretá zmluva je nevyvážená z hľadiska práv a povinností účastníkov, teda v rozpore s dobrými mravmi, pretože výška zmluvnej pokuty predstavovala až 34 % dlžnej sumy, je teda neprimerane vysoká, preto v časti dohodnutej zmluvnej pokuty podľa § 39 v spojení s § 41 OZ považoval uzavretú zmluvu za neplatnú.

11. Odvolací súd považuje za potrebné úvodom sa vyjadriť k odvolacím námietkam žalobcu, konkrétne k ust. § 365 ods. 1 písm. h) CSP a uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu prvej inštancie, pri ktorej aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav, čo znamená, že vyvodzuje zo skutkového zistenia, aké práva a povinnosti majú strany sporu podľa príslušného právneho predpisu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav (skutkové zistenie), pričom o mylnú aplikáciu právnych predpisov ide, ak použil iný právny predpis, než ktorý mal správne použiť alebo aplikoval správny predpis, ale nesprávneho vyložil.

12. Podľa § 220 ods. 2 CSP v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré

dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

13. Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (ďalej len ústavy), každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanoveným zákonom na inom orgáne SR.

14. Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne aj o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

15. Obsah práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 26/94). K odňatiu práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy preto dochádza aj vtedy, ak sa niekto (každý) domáha svojho práva na súde, ale súdna ochrana tomuto právu nie je priznaná, alebo nemôže byť priznaná v dôsledku konania súdu, ktorý je v rozpore so zákonom (porovnaj III. ÚS 7/2008).

16. Odvolací súd pri prejednávaní veci dospel k záveru, že žalobcom namietaný odvolací dôvod nie je naplnený. Po preskúmaní obsahu spisu a odôvodnenia rozsudku odvolací súd konštatuje, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zodpovedá požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí v zmysle 220 ods. 2 CSP. Prvoinštančný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania, stanoviská procesných strán v prejednávanom spore, výsledky vykonaného dokazovania a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávaný spor a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Učinené zistenia súdu prvej inštancie majú vecné i logické zakotvenie vo vykonaných dôkazoch a prijaté skutkové a právne závery sú odôvodnené zrozumiteľne a v súlade s ustálenou súdnou praxou, pri súčasnom zohľadnení ochrany subjektívneho práva oboch sporových strán, ich rovnosti v uplatnení práv, ochrany ich oprávnenej dôvery v právo, ako i predvídateľnosti súdneho rozhodnutia. Napadnutému rozhodnutiu nemožno vytknúť ani nedostatočné zistenie skutkového stavu, ani že by súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov sporových strán nevyplývali, že by opomenul niektoré rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, alebo že by v jeho hodnotení dôkazov bol logický rozpor, prípadne že by výsledok jeho hodnotenia dôkazov nezodpovedal tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z § 192, § 193, § 194 a § 205 CSP, alebo že by na zistený skutkový stav aplikoval nesprávne zákonné ustanovenia, alebo že by použité zákonné ustanovenia nesprávne vyložil. Nebola zistená ani jedna vada namietaná žalobcom v odvolaní. Odvolací súd sa plne stotožňuje s dôvodmi súdu prvej inštancie uvedenými v napadnutom rozsudku, na tieto poukazuje ako na správne, a preto ich nebude opakovať (§ 387 ods. 2 CSP). Súd prvej inštancie totiž zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré žalobu zamietol. Pre zdôraznenie správnosti rozhodnutia, vo vzťahu k odvolacím námietkam žalobcu, odvolací súd ďalej uvádza nasledovné.

17. Podľa § 3 odsek 1 Občianskeho zákonníka, výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

18. Dobré mravy, hoci ako právny inštitút nie sú v zákone výslovne definované (tzn. pojem, čo zákonodarca považuje za dobré mravy) - v danom prípade prostredníctvom cit. ustanovenia § 3 ods. 1 OZ - sú však zákonným pojmom pozitívneho práva. Odborná literatúra a judikatúra všeobecných súdov v Slovenskej republike i v zahraničí priniesla viacero takýchto definícií, z ktorých súd na ilustráciu zvoleného prístupu a prijatých záverov pri aplikácii ust. § 3 ods. 1 OZ na skutkový stav v tejto veci uvádza definíciu považujúcu dobré mravy vo všeobecnosti ako „súhrn spoločenských, kultúrnych a mravných noriem, rešpektovaných rozhodujúcou časťou spoločnosti a majúcich povahu základných noriem. Je to súhrn etických, všeobecne zachovávaných a uznávaných zásad. Dobré mravy sú meradlom hodnotenia konkrétnej situácie zodpovedajúcej všeobecne uznávaným pravidlám slušnosti v súlade so všeobecnými zásadami morálky demokratickej spoločnosti. Posúdenie, či v konkrétnej situácii dané subjektívne konanie (chovanie) je v súlade s dobrými mravmi, je na úvahe súdu, ktorá musí byť podložená

konkrétnymi zisteniami, dovoľujúcimi takýto záver, a to aj s prihliadnutím na postavenie druhej strany a so zreteľom na všetky významné konkrétne okolnosti prípadu“(rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo 53/2006).

19. Dobré mravy (boni mores) sú starým, už od čias klasického rímskeho práva známym a v právnej praxi aplikovaným právnym inštitútom a i naše súčasné platné právo nielen v cit. ust. § 3 ods.1 OZ (ale napr. i vo všeobecnej úprave o právnych úkonoch, v ust. 39 OZ) výslovne predpokladá, že súd bude sporný právny vzťah účastníkov a ich hmotnoprávne úkony (hoci inak, formálne sa nepriečiace hmotnému právu, ani ho neobchádzajúce) posudzovať nielen z hľadiska hmotnoprávnych ustanovení pozitívneho platného práva, ale práve i z hľadiska všeobecne uznávaných a rešpektovaných pravidiel morálky - tzv. dobrých mravov a súladu obsahu a účelu posudzovaných hmotnoprávnych úkonov s nimi, ako prostriedku zohľadnenia princípu spravodlivosti pri aplikácii platného práva v každom konkrétnom prípade.

20. Podľa § 39 Občianskeho zákonníka, neplatný je právny úkon, ktorý svojim obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

21. Podľa § 41 Občianskeho zákonníka, ak sa dôvod neplatnosti vzťahuje len na časť právneho úkonu, je neplatnou len táto časť, pokiaľ z povahy právneho úkonu alebo z jeho obsahu alebo z okolností, za ktorých k nemu došlo, nevyplýva, že túto časť nemožno oddeliť od ostatného obsahu.

22. Podľa § 544 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ak strany dojednávajú pre prípad porušenia zmluvnej povinnosti zmluvnú pokutu, je účastník, ktorý túto povinnosť poruší, zaviazaný pokutu zaplatiť aj keď oprávnenému účastníkovi porušením povinnosti nevznikne škoda.

23. Podľa § 544 ods. 2 Občianskeho zákonníka, zmluvnú pokutu možno dojednať len písomne, a v dojednaní musí byť určená výška pokuty alebo určený spôsob jej určenia.

24. Podľa § 657 Občianskeho zákonníka, zmluvou o pôžičke prenecháva veriteľ dlžníkovi veci určené podľa druhu, najmä peniaze, a dlžník sa zaväzuje vrátiť po uplynutí dohodnutej doby veci rovnakého druhu.

25. Zmluvná pokuta je jedným z osobitných inštitútov záväzkového práva na zabezpečenie záväzkov. Je to zmluvou určená peňažná suma, ktorú je dlžník povinný zaplatiť veriteľovi, alebo veriteľ dlžníkovi, ak nespĺní záväzok, teda ak dôjde k porušeniu povinnosti, ktoré na seba zmluvou prevzali a to aj vtedy, keď porušením povinnosti veriteľovi alebo dlžníkovi žiadna škoda nevznikla. Zaplatením zmluvnej pokuty sa účastník zmluvy svojho záväzku nezbaví. Dohoda o zmluvnej pokute musí mať vždy písomnú formu, musí v nej byť určená výška zmluvnej pokuty alebo spôsob, akým sa určí, aby o tom, v budúcnosti nevznikli pochybnosti.

26. Zmluvná pokuta teda predovšetkým predstavuje hrozbu dlžníkovi, že pokiaľ nespĺní svoju (najmä) zmluvnú povinnosť, vznikne mu povinnosť poskytnúť pre tento prípad dojednané plnenie t.j. pokutu. Dojednaná zmluvná pokuta má teda v prvom rade čeliť porušeniu povinnosti (funkcia prevenčná) lebo ak bude zabezpečená povinnosť plnená, bola hlavná funkcia zmluvnej pokuty vyčerpaná. Vedľa toho má zmluvná pokuta i funkciu reparačnú (uhradzovaciú), lebo jej zmyslom je tiež reparaovať na strane veriteľa ujmu, ktorá mu vznikla v dôsledku porušenia povinnosti zo strany dlžníka. Zároveň však v sebe zmluvná pokuta môže zahrňovať i ďalšie čiastky, ktoré predstavujú trest (sankciu) pre toho, kto povinnosť porušil, čo vyplýva z výslovného znenia ustanovenia § 544 Občianskeho zákonníka, ktoré povinnosť hradiť zmluvnú pokutu činí nezávislou na vzniku škody. Inými slovami povedané, zmluvná pokuta je peňažitá čiastka, ktorú je dlžník povinný zaplatiť veriteľovi v prípade, že nespĺní svoju zmluvnú povinnosť, na ktorú je pokuta viazaná a to bez ohľadu na to, či porušením povinností vzniká veriteľovi škoda.

27. V prejednávanej veci súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom zamietol žalobcu z dôvodu, že uzavretá zmluva o pôžičke je nevyvážená z hľadiska práv a povinností strán sporu, teda v rozpore s dobrými mravmi, pretože výška zmluvnej pokuty predstavovala až 34 % dlžnej sumy, je teda neprimerane vysoká, preto v časti dohodnutej zmluvnej pokuty podľa § 39 v spojení s § 41 OZ považoval uzavretú zmluvu za neplatnú. Odvolací súd už uviedol, že sa s týmto právnym záverom súdu prvej inštancie v plnej miere stotožňuje, preto v nadväznosti na odvolacie námietky žalobcu odvolací súd v ďalšom

texte uvádza, že nepopiera význam zmluvnej pokuty ani jej dojednania, ale treba dbať aj na skutočný zmysel a cieľ inštitútu zmluvnej pokuty, ako inštitútu súkromného práva. V prejednávanej spore, v ktorom sa uplatňovaný nárok žalobcu odvíja zo zmluvy o pôžičke, bolo potrebné podrobiť súdnej kontrole všetky zmluvné dojednania majúce charakter podmienok spôsobujúcich značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán a ich súlad s dobrými mravmi. Rozhodujúcim aspektom pri rozhodovaní bola samotná výška zmluvnej pokuty, obdobie, za ktoré mala byť v prípade porušenia zmluvnej povinnosti platená, ako i samotný výkon tohto práva žalobcom.

28. V čl. I. ods. 6 zmluvy o pôžičke zo dňa 11. 10. 2010 bolo dohodnuté „dlžník sa pri nedodržaní termínu splatnosti ktorejkoľvek zo splátok pôžičky plne zaväzuje zaplatiť veriteľovi zmluvnú pokutu vo výške 100 eur (slovom: jedno sto eur) za každú oneskorenú splátku pôžičky splatnú ku dňu jej splatnosti, pričom nárok na vyplatenie pokuty vzniká hneď na druhý deň po termíne splatnosti každej oneskorenej splátky pôžičky.“ V čl. I. ods. 7 zmluvy bolo dohodnuté „v prípade ak dlžník nedodrží termín ktorejkoľvek splátky, stráca výhody splátok a veriteľ je oprávnený žiadať splatenie celej zostávajúcej sumy naraz.“ Žalobca si v konaní uplatňuje zmluvnú pokutu vo výške 100 eur za žalovanou neuhradenú splátku pôžičky vo výške 290 eur za mesiac jún 2011, ktorú mala žalovaná uhradiť najneskôr do 30. 06. 2011 a dňa 01. 07. 2011 žalovanej vznikla povinnosť na zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške 100 eur, s tým, že dňa 02. 07. 2011 sa žalovaná dostala do omeškania so zaplatením zmluvnej pokuty a týmto dňom si uplatnil aj zákonný úrok z omeškania vo výške 9,25 % ročne zo sumy 100 eur od 02. 07. 2011. Žalobca si v konaní uplatňuje zmluvnú pokutu vo výške 100 eur za žalovanou neuhradenú splátku pôžičky vo výške 290 eur za mesiac august 2012, ktorú mala žalovaná uhradiť najneskôr do 31. 08. 2012 a dňa 01. 09. 2012 žalovanej vznikla povinnosť na zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške 100 eur, s tým, že dňa 02. 09. 2012 sa žalovaná dostala do omeškania so zaplatením zmluvnej pokuty a týmto dňom si uplatnil aj zákonný úrok z omeškania vo výške 8,75 % ročne zo sumy 100 eur od 02. 09. 2012.

29. Odvolací súd, rovnako ako súd prvej inštancie, konštatuje, že z rozhodovacej činnosti mu je známe, že predmetné konanie nie je ojedinelé, ale žalobca si uplatňuje voči žalovanej jednotlivé splátky samostatne, a to i napriek tomu, že v zmysle zmluvy (čl. I. bod 7) sa dlžná suma stala splatnou dňa 01. 11. 2010. Odvolací súd tiež zastáva názor, že elementárnej logike obozretného a prirodzeného ekonomického správania sa zodpovedá ochrana vlastných záujmov, preto žalobca, resp. jeho právny predchodca, mal riadne zosplatiť zmluvu o pôžičke tak, ako sa dohodli v zmluve o pôžičke a chrániť svoje vlastné ekonomické záujmy a domáhať sa úhrady celej sumy, a to po neuhradení prvej splátky. V prejednávanej spore právny predchodca žalobcu podaním zo dňa 01. 10. 2012 žalovanú vyzval na úhradu celého dlhu vo výške 11 600 eur do 08. 10. 2012. Ak aj nedošlo (nemuselo) k zosplateniu dlžnej sumy, uvedené nemá za následok nemožnosť uplatnenia si dlžnej sumy, avšak nie tak, ako sa ich žalobca domáha, pretože takýmto jeho konaním dochádza predovšetkým k poškodeniu žalovanej. Odvolací súd zastáva názor, že dojednanie o zmluvnej pokute je koncipované tak, aby veriteľ v prípade nesplnenia povinnosti zo strany dlžníka dosiahol rýchly a neprimeraný majetkový prospech. To je exemplárny prípad neprimeraného správania sa subjektu v súkromnoprávných vzťahoch, a teda na tej najelementárnejšej úrovni je v hrubom rozpore s dobrými mravmi. Navyše uplatňovanie si jednotlivých súm samostatnými žalobami navyšuje trovy konania a možno takýto výkon práva žalobcu hodnotiť i za šikanózný voči žalovanej.

30. Odvolací súd zdôrazňuje, že v danej veci odvolateľom nastolená právna otázka (primeranosť dohodnutej výšky zmluvnej pokuty a jej súlad s dobrými mravmi) už bola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu viackrát riešená. V rozsudku sp. zn. 3Obo/283/1998 (publikovanom v časopise Zo súdnej praxe pod č. 18/1999) najvyšší súd vyslovil, že pri posudzovaní primeranosti výšky zmluvnej pokuty súd prihliada na hodnotu a význam zabezpečovanej povinnosti. V rozsudku z 29. marca 2007, sp. zn. 3Cdo/130/2006 (vo vzťahu k ustanoveniu § 544 ods. 2 Občianskeho zákonníka) najvyšší súd skonštatoval, že určenie výšky zmluvnej pokuty je zásadne vecou vzájomnej dohody zmluvných strán. Neznamená to však, že v každom jednotlivom prípade môže byť dohodnutá pokuta v neobmedzenej výške. Primeranosť zmluvnej pokuty je treba posúdiť s prihliadnutím k celkovým okolnostiam právneho úkonu, jeho pohnútkam a účelu, ktorý sledoval, ako i vzájomný pomer pôvodnej a sankčnej povinnosti. V rozsudku z 30. septembra 2008, sp. zn. 2Cdo/172/2007 (vo vzťahu k ustanoveniam § 544 a 545 Občianskeho zákonníka) najvyšší súd v súvislosti s výškou zmluvnej pokuty je potrebné, aby pokuta zahŕňala všetky škody, ktoré možno rozumne v danom konkrétnom vzťahu s porušením určitej povinnosti očakávať, musí byť dostatočnou nie však premrštenou výškou. V rozsudku Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 21 Cdo 70/2004 najvyšší súd konštatoval, že výkon subjektívneho práva (vynútený splnením subjektívnej

povinnosti) môže mať niekedy za následok ujmu na strane povinného subjektu, čo by bolo možné vnímať ako rozpor so všeobecne prijímaným právnym pravidlom, že každý sa má chovať tak, aby nerušil práva iného.

31. Odvolací súd sumarizuje, že primeranosť výšky zmluvnej pokuty je treba posúdiť v každom prípade individuálne s ohľadom na všetky zvláštnosti daného prípadu; závery o primeranosti či neprimeranosti výšky zmluvnej pokuty možno preto len veľmi obtiažne zovšeobecniť a predchádzajúce súdne rozhodnutia môžu byť len určitým vodítkom pri rozhodovaní súdu v inej konkrétnymi okolnosťami determinovanej veci. Ak účastník právneho vzťahu síce koná v medziach svojho práva, ale prostredníctvom realizácie správania inak právom dovoleného sleduje poškodenie druhého účastníka právneho vzťahu, takýto výkon práva možno hodnotiť ako závadný, ktorého účelom je poškodiť iného v rozpore s ustálenými dobrými mravmi.

32. Vzhľadom na vyššie uvedené závery bolo potrebné hodnotiť konanie žalobcu za konanie, ktorému nemožno poskytnúť v danom prípade ochranu a to i s poukazom na to, že zmluvná pokuta bola neprimerane vysoká (predstavovala až 34% z dlžnej sumy), ako správne konštatoval súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku. S poukazom na uvedené je nutné uzavrieť, že výkon práva žalobcu, v rámci ktorého sa domáhala úhrady zmluvnej pokuty za mesiace júl 2011 /nesplatená splátka pôžičky za jún 2011/ a september 2012 /nesplatená splátka pôžičky za august 2012/ bez toho, aby sa súbežne domáhal úhrady nesplatenej istiny pôžičky a príslušenstva, a to v spojení s úrokmi z omeškania, so súdnymi poplatkami a trovami právneho zastúpenia, ktoré výškou sú porovnateľné vymáhanej istine, predstavuje šikanózný výkon práva a týmto konaním dochádza k neúmernému nárastu dlžnej sumy, ako aj zaťažovaniu súdov a ide konanie žalobcu v rozpore s dobrými mravmi. S ohľadom na uvedené odvolací súd dospel k záveru, že takýto výkon práva žalobcu nemôže požívať ochranu, preto súd prvej inštancie správne žalobu žalobcu zamietol.

33. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil vrátane rovnako správneho výroku o trovách prvoinštančného konania, keď súd prvej inštancie správne vychádzal z úspechu strán v spore.

34. Podľa § 255 ods.1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

35. Podľa § 262 ods.1 CSP o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

36. Podľa § 262 ods.2 CSP o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

37. Podľa § 396 ods.1 CSP ustanovenia o trovách konania pred súdom prvej inštancie sa použijú aj na odvolacie konanie.

38. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP a v odvolacom konaní úspešnej žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, aj keď jej síce vznikol nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu, ale žiadne trovy odvolacieho konania jej nevznikli. Odvolací súd v zmysle ustanovenia § 262 ods. 1 CSP mal rozhodovať len o nároku na náhradu trov konania, ale keďže v takom prípade by o výške náhrady trov konania po právoplatnosti rozhodnutia musel rozhodovať podľa § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie, aj keď už v čase rozhodovania odvolacieho súdu bolo zrejmé, že žalovanej žiadne trovy odvolacieho konania nevznikli, preto v záujme hospodárnosti, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá v zmysle čl. 17 CSP rozhodol, že žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Toto rozhodnutie bolo prijaté odvolacím senátom pomerom hlasov 2 : 1.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote 2 mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP); povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b/ dovolateľom právnická osoba, jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).